

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

 Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Теорія і практика перекладу**

Для освітніх програм різних спеціальностей

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Войталюк Світлана Василівна
Профайл викладача	https://ksf.khmnu.edu.ua/vojtalyuk-svitlana-vasylivna/
E-mail викладача	voitaliuksv@khmnu.edu.ua ; govzan@ukr.net
Контактний телефон	066 842 78 47
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8803
Консультації	Очні: четвер – 4 пара, УПЦ; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
В	Д			4	120	51	17	–	34	–	69			+	

Анотація дисципліни

Теорія і практика перекладу – науки про переклад – типи перекладу, типи перекладацької ідентифікації, поняття еквівалентності перекладу, базові аспекти перекладу, моделі перекладу, стратегії перекладу, тощо. Значна увага приділена вивченню особливостей роботи перекладача, зокрема, шляхів формування перекладацької компетенції. На практичних заняттях здобувачі формують базові навички перекладу та засвоюють різноманітні методи та техніки перекладу. Дисципліна викладається для студентів денної і заочної форм навчання. При викладанні дисципліни використовуються методи навчання: навчальні (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (курсва робота, індивідуальний проєкт), практична підготовка; методи: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, тестування); технології: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, ігрові, інформаційно-комп'ютерні, технології дистанційного, контекстного навчання; інструменти ІКТ (PowerPoint, сервіси WEB 2.0. (Kahoot!, Classtime, Canva, Wordwall, Testy ProPolski), MOODLE, ZOOM, Google Meet, хостинг YouTube, освітні онлайн платформи (ORPEG, PROLOG Publishing, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli SWP), месенджери (Viber, Telegram, корпоративна електронна пошта тощо).

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – виробити у студентів на основі методу лінгвогеографії навички лінгвістичного спостереження, аналізу і узагальнення; навчити виокремлювати діалектні мовні явища; засвоїти основні діалектологічні терміни та поняття;

Завдання дисципліни. Набуття студентами необхідних умінь і навичок у таких видах перекладу: повний письмовий переклад текстів публіцистичного, наукового, офіційно-ділового стилів за фахом студентів, зокрема

міжнародних документів; письмовий і усний реферативний і анотаційний переклад текстів публіцистичного і наукового стилів (статей, монографій, виступів фахівців з фаху студентів, державних і громадських діячів тощо).

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен знати: основні поняття теорії перекладу, фундаментальні проблеми перекладознавства, закономірності і структуру перекладацького процесу як особливого спеціалізованого виду мовленнєвої діяльності, види усного і письмового перекладу, види лексичних, граматичних і стилістичних розбіжностей між польською і українською мовою, рівні еквівалентності у перекладі, перекладацькі прийоми і трансформації, структурні і лексико-граматичні особливості реферативного перекладу критерії оцінки якості перекладу; уміти здійснювати: повний письмовий переклад текстів публіцистичного, офіційно-ділового і наукового стилів відповідно до фаху студентів, усний послідовний переклад у професійно значущих сферах: суспільно-політичній, фахово-діловій, науково-фаховій, усний реферативний переклад аудіотекстів і матеріалів електронних засобів масової інформації, письмовий і усний реферативний переклад текстів публіцистичного і наукового стилів (статей, монографій, виступів державних і громадських діячів тощо).

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Літера тура
1	Об'єкт, предмет і завдання перекладознавств.	Об'єкт, предмет і завдання перекладознавства Суспільне призначення перекладу. Суть перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	4	1, 3, 7.
2		Текст як посередник процесу перекладу Ситуація мовного (лінгвоетнічного) бар'єру. Розділи теорії перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до усного опитування.	4	1, 3, 7.
3	Поняття білінгвізму та фонових знань у перекладі	Поняття білінгвізму та фонових знань у перекладі. Переклад як особливий вид білінгвальної комунікації.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття.	4	1, 3, 4, 5, 7.
4		Особа перекладача Особа перекладача, його психолінгвістичні характеристики та професійні установки. Види перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до письмового (теоретичного) опитування.	4	1, 3, 4, 5, 7.
5	Специфіка роботи над перекладом усних та письмових текстів.	Специфіка роботи над перекладом усних та письмових текстів. Редагування перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття.	4	1, 3, 4, 5.
6		Критерії оцінки якості перекладу Прагматичний компонент перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка індивідуального домашнього завдання.	4	1, 3, 4, 5.
7	Лексичні та граматичні трансформації при перекладі.	Лексичні трансформації при перекладі Перекладацькі відповідники. Еквівалентні відповідники. Варіантні та контекстуальні відповідники.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття.	4	1, 3, 4, 5, 7.
8		Граматичні трансформації при перекладі Синтаксичних трансформацій.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до контрольної роботи.	5	1, 3, 4, 5, 7.
9	Переклад і стиль.	Переклад і стиль. Особливості перекладу офіційних документів та текстів ділової спрямованості.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до теоретичного опитування.	4	1, 2, 3, 6.
10		Переклад науково-технічних текстів Особливості перекладу суспільно-політичної літератури. Переклад	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття.	5	1, 2, 3, 6.

		текстів преси (газетно-публіцистичний стиль).			
11	Моделі перекладу.	Моделі перекладу Лексико-семантичні модифікації. Помилкові друзі перекладача.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до усного опитування.	4	1, 2, 3, 6.
12					
13	Переклад реалій.	Переклад реалій Способи передачі реалії у процесі перекладу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття та до лекції-конференції (студентський проєкт).	5	1, 3, 4, 5, 7.
14		Переклад фразеологізмів Труднощі перекладу прислів'їв і приказок.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття та до лекції-конференції (студентський проєкт).	5	1, 3, 4, 5, 7.
15	Переклад власних імен.	Переклад власних імен Особливості перекладу власних імен.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до практичного заняття.	4	1, 3, 4, 5, 7.
16		Переклад географічних назв, назв корпорацій та організацій Особливості перекладу географічних назв. Способи перекладу назв корпорацій та організацій.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до теоретичного (письмового) опитування.	5	1, 3, 4, 5, 7.
17	Техніка процесу перекладу.	Техніка процесу перекладу Етапи перекладацького процесу. Перекладацька стратегія. Принципи перекладацької стратегії.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9. Підготовка до контрольної роботи.	5	1, 3, 4, 5, 7.
18		Прийоми для забезпечення більш високого рівня еквівалентності	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9. Підготовка до усного опитування.	4	1, 3, 4, 5, 7.

Примітка. *Лекції проводяться через тиждень, а практичні заняття – щотижня по дві години.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті», <https://cutt.ly/QMZTV0B>). Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, усі домашні завдання і тести виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність.

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про Perezарухування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та Perezарухування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>; п. 4 Визнання і Zарухування результатів навчання, набутих особою).

Критерії оцінювання результатів навчання

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного / письмового опитуванням, тестування. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом позитивно, з урахуванням коефіцієнтів вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів

Підготуйте відеопроєкт або презентацію на одну з тем:

1. Підготувати повідомлення про текст як посередник процесу перекладу.
2. Дібрати переклади українською мовою оповідання Г. Сенкевича «Jancko muzykant». Робота із двомовними, синонімічними та фразеологічними словниками.
3. Підготувати повідомлення про види перекладу.
4. Опрацювати матеріал та зробити конспекти до теми: «Об'єктивна варіативність побутового стилю».
5. Перекласти текст художнього стилю з польської мови (за вибором студента).
6. Підготувати повідомлення про критерії оцінки якості перекладу.
7. Підготувати презентацію про лексичні та граматичні трансформації при перекладі.
8. Підготувати відеопроєкт про переклад текстів преси.
9. Підготувати повідомлення про помилкові друзі перекладача.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання в семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усне опитування	Практичне заняття	Письмове опитування	Контрольна робота	Індивідуальне домашнє завдання	Залік
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0

Оцінювання тестових завдань

Студенти проходять тестування в он-лайн режимі в Модульному середовищі для навчання. Тематичний тест для кожного студента переважно складається з 25–30 тестових завдань. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. На тестування відводиться 30 хвилин. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ESTS	Бали	Вітчизняна шкала	
A	4,75–5,00	Зараховано	ВІДМІННО – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74		ДОБРЕ – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24		ДОБРЕ – загалом правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74		ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24		ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	Незараховано	НЕЗАДОВІЛЬНО – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99		НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Що є об'єктом і предметом перекладознавства?
2. Які завдання стоять перед перекладознавством?
3. Назвіть галузі перекладознавства й охарактеризуйте їх.
4. У чому своєрідність художніх текстів як об'єктів перекладу?
5. Які питання вивчає теорія машинного перекладу?
6. З якими дисциплінами пов'язане перекладознавство?
7. На доробку яких дисциплін ґрунтується теорія машинного перекладу?
8. Яку функцію виконує переклад в суспільстві?
9. Перекладацькі та еквівалентні відповідники.
10. Використання варіантних відповідників.
11. Перекладацькі трансформації.
12. Граматичні трансформації при перекладі: переставляння, додавання, вилучення, заміни членів речення.
13. Синтаксичні трансформації.
14. Лексичні трансформації та їх типи.

15. Комплексні граматичні трансформації.
16. Структурна обумовленість граматичних трансформацій.
17. Стили літературної мови.
18. Основні ознаки наукового стилю.
19. Основні ознаки офіційно-ділового стилю.
20. Основні ознаки художнього стилю.
21. Основні ознаки публіцистичного стилю.
22. Основні ознаки розмовного стилю.
23. Особливості перекладу офіційних документів.
24. Переклад науково-технічних текстів.
25. Лексичні труднощі науково-технічного перекладу.
26. Перекладу суспільно-політичної літератури.
27. Переклад текстів преси.

Рекомендована література

Основна література

1. Білоус О. Теорія і технологія перекладу. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
2. Ковпик С. Художній переклад як унікальна зона перетину ментальних структур автора та перекладача (на матеріалі україномовних перекладів творів Б. Пруса). Південний архів (філологічні науки). Криворізький державний педагогічний університет, 2021. № 85. С. 154–157.
3. Ктитарова Н., Воронова З. Навчальний посібник з дисципліни «Теорія перекладу» (Вступ до перекладознавства. Загальна теорія перекладу). Дніпродзержинськ, 2013. 323 с.
4. Литвин І. Перекладознавство. Науковий посібник. Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.
5. Нікольченко Т. Методика і практика перекладу. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів ХХІІ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ Маріуполь, 2020. С. 225–227.
6. Павлінчук Т. Tkwić we wnętrzu: Особливості перекладу окремих лексичних одиниць із польської мови на українську. Українська полоністика. Філологічні дослідження. Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021. Том 19. С. 41–52.
7. Kononenko I. Język ukraiński i polski: studium kontrastywne. Warszawa, 2012. 809 с.
8. Dydaktyka tłumaczenia ustnego, pod. red. A. Chmiel, P. Janikowskiego, Katowice, 2015.

Додаткова

1. Горячок І.В., Войталюк С.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання філологічних дисциплін для студентів-полоністів. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 205. С. 84-90.
2. Войталюк С. В. Орфографічна компетенція – невід’ємний складник писемного мовлення студента-полоніста. The 4th International scientific and practical conference «Challenges of science and education» (December 11-13, 2023) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2023. P. 335-340
3. Войталюк С. В. Проблема міжмовних омонімів у процесі викладання польської мови як іноземної україномовним студентам. The 8 th International scientific and practical conference «World science: problems, prospects and innovations» (April 21-23, 2021) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. P. 323–328.
4. Войталюк С. В. Основні принципи навчання орфографії польської мови в закладах освіти. The 8th International scientific and practical conference «Modern science: innovations and prospects» (May 1-3, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. P. 244–248.
5. Кириленко К., Сухаревська В. Теорія та практика перекладу. Київ: Нова книга, 2003. 147 с.
6. Коптилов В. Теорія і практика перекладу. Київ, 2002. 190 с.
7. Мамрак А. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.
8. Федорова Л. Усна комунікація і переклад: навчальний посібник. Київ: Вид. центр КДЛУ, 2000. 92 с.
9. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя. Київ, 2009. 345 с.
10. Dąbbska-Prokop U. Nowa encyklopedia przekładoznawstwa. Kielce, 2010. 339 s.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни, зокрема лекційні матеріали, практичні. Пошук – Кафедра слов’янської філології, «Теорія і практика перекладу, Войталюк С. В.»). URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8803>
2. Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. <https://wsjp.pl/>
4. http://www.domeczek.pl/~polukr/pus/index_ua.php
5. http://ec.europa.eu/translation/polish/guidelines/pl_guidelines_en.htm
6. <https://www.dict.com/>